Κολακεία: Ο εκφυλισμός της φιλίας (Αρχ. Κύριλλος Κωστόπουλος, Ιεροκήρυκας Ι. Μ. Πατρών, Δρ. Θεολογίας)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 13 Ιουλίου, 2014

Η κολακεία από αρχαιοτάτων χρόνων εξέφραζε την δια των λόγων ή και έργων δουλοπρεπή έξαρση ανύπαρκτων ή ενδεχομένως και υπαρκτών προτερημάτων κάποιου προσώπου με σκοπό την απόκτηση ευνοίας ή χρηματικής ωφελείας απ᾽αυτό.

Ο Αριστοτέλης υποστήριζε ότι ο κόλακας δεν φροντίζει για τίποτε άλλο «ει δ' ωφελείας της αυτού» (*Ηθ. Νικομ.*, 1108a, 29 και 1127a, 10). Για τον λόγο αυτό η κολακεία είναι μεγάλη κοινωνική ασθένεια, η οποία δεν εκλαμβάνει ως καλό το «είναι» του φίλου, αλλά αυτό, το οποίο εξαίρει ο κόλακας και το τοποθετεί ως «είναι». Ο Πλάτωνας παρακινούσε τους συγχρόνους του να επαινούν «ου το δοκείν είναι αγαθόν, αλλά το είναι και ιδία και δημοσία» (*Γοργίας*, 527.b.6).

Η ασθένεια της κολακείας είναι τις περισσότερες φορές αθεράπευτη και εκφυλίζει σιγά σιγά την πραγματική φιλία. Ο Μ. Βασίλειος λέγει επ’ αυτού: «Ώσπερ η ερυσίβη του σίτου εστί φθορά εν αυτώ γινομένη τω σίτω, ούτω και η κολακεία την φιλίαν υποδυομένη λύμη εστί της φιλίας (επ. 271, PG 32, 1005B-C).

Ο κόλακας, υποκρινόμενος ότι θαμπώθηκε από τις αρετές του φίλου του, φλυαρεί συνεχώς, εξυμνώντας και εξυψώνοντας σε ιδανικό επίπεδο ό,τι εκείνος πράττει και λέγει, ενώ στην πραγματικότητα μέσα του τον υποτιμά, θεωρώντας τόν εαυτόν του πολύ ανώτερο. Ο Πλούταρχος χαρακτηρίζει τον κόλακα ως χαμαιλέοντα, ο οποίος αλλάζει το χρώμα του ανάλογα με τις περιστάσεις: «Ο δε κόλαξ ατεχνώς το του χαμαιλέοντος πέπονθεν» (*Ηθικά*, *Πως αν τις διακρίνειε τον κόλακα του φίλου*, 53 D 5,6).

Στην γλώσσα της Αγίας Γραφής η κολακεία συγγενεύει με τον δόλο: «Ότι ουκ έστιν εν τω στόματι αυτών αλήθεια, η

καρδία αυτών ματαία τάφος ανεωγμένος ο
λάρυγξ αυτών, ταις γλώσσαις αυτών εδολιούσαν» (Ψαλμ. 5, 10). Στην δε Καινή Διαθήκη απαντά
μόνον στην πρώτη επιστολή του Αποστόλου Παύλου προς τους Θεσσαλονικείς.
Θέλοντας ο Απόστολος να αντιδιαστείλει το δικό του κήρυγμα από αυτό των πλανοδίων ρητόρων της εποχής του, οι οποίοι χρησιμοποιούσαν σε μεγάλο βαθμό την κολακεία και τον δόλο, επικαλείται
ως μάρτυρα τον Θεό, ότι ο ίδιος ουδέποτε χρησιμοποίησε στο λόγο του το δηλητήριο αυτό της κολακείας: «Ούτε γαρ ποτέ εν λόγω κολακείας εγεννήθημεν, καθώς οίδατε, ούτε εν προφάσει πλεονεξίας, Θεός μάρτυς» (Α΄Θεσ. 2, 5).

Ως εκ τούτου η κολακεία
στηλιτεύεται από τους θεοφόρους Πατέρες της Ορθοδόξου Εκκλησίας μας ως θανάσιμη
αμαρτία και η αποδοχή της χαρακτηρίζεται ως φρικτός εγωκεντρισμός, αφού προκαλεί πνευματική βλάβη τόσο στον κολακεύοντα όσο και στον κολακευόμενο. Ο μεν κολακεύων περιπίπτει στην υποκρισία και στο ψεύδος, ο δε κολακευόμενος διολισθαίνει στον εγωισμό και υφίσταται γενικότερη πνευματική βλάβη, παραμένοντας στην δοσμένη ψεύτικη εικόνα του εαυτού του και όχι στην πραγματική. Ο Ιερός Χρυσόστομος επισημαίνει: «Μη τοίνυν και ημείς μηδέ πανταχού κολακεύομεν τους υποκειμένους, μηδέ κολακεύεσθαι παρά των αρχόντων ζητώμεν» (PG 58, 530). Υπογραμμίζεται
εδώ ότι τόσο η κολακεία προς τους κατωτέρους μας όσο και η επιδίωξη της κολακείας από τους ανωτέρους μας είναι το ίδιο επιζήμια.

Παρά τα πιο πάνω ο σύγχρονος
εγωιστής και εγωκεντριστής άνθρωπος αρέσκεται στην σκιά του «είναι» και όχι στο όντως «είναι». Η σκιά, όμως, δεν είναι η πραγματικότητα.

Δυστυχώς. Ποιοι κυβερνούν σήμερα
τους λαούς; Οι πανούργοι, οι ψεύτες και οι κόλακες. Αυτοί, οι οποίοι επιζητούν την κολακεία, απομακρυνόμενοι από την αλήθεια και την πραγματικότητα.

Και η πραγματικότητα είναι ότι,
όποιος αποδεχθεί την αυτοαλήθεια που είναι Αυτός ο Θεάνθρωπος Κύριος και κοινωνεί μετ’ αυτής, ουδέποτε θα υιοθετήσει την εκφυλιστική κολακεία ούτε για τον συνάνθρωπο ούτε για τον εαυτό του.

(Δημοσιεύτηκε
στην Εφημερίδα «Πελοπόννησος» των Πατρών στις 7/7/2014)